

moženjski davek ali davek na imetje. Imeli bi torej tri vrste davka, ki bi bile najtežje breme zlasti za nižje sloje.

Naše zahteve glede davčne reforme.

Mi zahtevamo — in to je zahteva moderne davčne zakonodaje, da se uvede samo ena in edina oblika davka. Ako pridemo do tega, da dobimo nov davčni zakon, moramo to zahtevati prvič na podlagi načel, katere določa naša ustava. Drugič pa moramo to zahtevati, da zkinemo vse dosežanje davke po prinosu, ker niso socialni in pravični, ker ni mogoče natanko ugotoviti osebne ekonomske moči posameznih davkoplačevalcev. Tretjič pa zahtevamo to, ker je potrebno, da se uvede davčni način, ki bo po svojem ustroju kolikor mogoče enostaven in se bo lahko uvedel, ne da bi zahteval velikega upravnega aparata. Novi davčni sistem mora biti tak, da bo mogoče zmanjšati število davčnega uradništva, tako da pobiranje davkov ne bo zahtevalo velikih stroškov in bo odgovarjalo načelom dobrega državnega gospodarstva.

Ako uvedemo samo eno vrsto davka, moramo zahtevati k večjemu še to, da bi se za ljudi z visokimi dohodki uvedel kot popravek še neki popravljeni premoženjski davek. A za splošno je dovolj, če imamo samo eno vrsto davka za vse sloje v vsej državi.

Če si sedaj na koncu še nekoliko ogledamo davčno politiko, ki naj bi se vodila v bodoče, moramo grajati to, da se pri nas skoro vsako četrletje uvedejo kakšni novi posredni ali neposredni davki. Obstoječi davki se vsak trenutek povečujejo. Posledica tega je, da pri nas od dne do dne raste draginja in da naša valuta od mesca do mesca pada. Načela, katerih naj se v bodoče drži naše finančno ministrstvo, naj bi bila sledeča:

Davčna obremenitev naj se potom davčne reforme uredi tako, da jo bodo mogli prenesti vsi sloji naroda!

Davčna bremena naj se v vseh pokrajinah in v vseh panogah izenačijo! Dobiti moramo enotno zakonodajstvo, ki bo odgovarjalo modernim, pravičnim zahtevam davčne zakonodaje.

Vsako pristransko postopanje glede pobiranja davkov v posameznih pokrajinah naj se v bodoče opusti! V odbore, oziroma v komisije, ki se bodo pečali z davčno reformo, naj se pritegnejo poleg finančnih strokovnjakov tudi zastopniki gospodarskih krogov!

NASI POSLANCI ZA ŽIVINOREJCE!

V Sloveniji vlada silna suša, ki preti uničiti vse poljske pridelke. Posebno hudo vpliva na travnike. Sena je bilo letos komaj eno četrtno normalnega pridelka, otavo je pa suša popolnoma uničila in je ne bo nič. Travniki in deteljiska so popolnoma izžgana, vsled česar preti naši živinorejci pogubonosna nevarnost. Tudi pašna, zlasti v goratih krajih, je docela uničena. — Ljudje morajo že sedaj živino prodajati in prišlo bo tako daleč, da jo bodo morali prodajati za vsako ceno. Ako pa kmetje ne bodo imeli živine, tudi ne bodo mogli gnojiti svojega polja, vsled česar se bo poslabšal pridelek živil. Zlasti občutno bo to, ker se ne more dobiti nadomestka umetnih gnojil.

Nadalje bo tudi nastalo veliko pomanjkanje mleka, kar bo občutilo še prebivalstvo mest, trgov in industrijskih krajev.

Iz navedenih razlogov je nastala nujna potreba, da se nemudoma prične pomožna akcija in s tem prepreči katastrofa, ki nam preti.

Iz teh razlogov so poslanci Jugoslovanskega kluba, Kranjc, Hohnjec, Pušenjak, Žebot in Stanovnik predložili ministrskemu svetu sledečo nujno prošnjo:

Ministrski svet naj sklene, da se takoj prepove izvoz vseh vrst živinske krme, kot sena, slame ali močnih krmil. Vlada naj nemudoma odredi, da se še sedaj nakupi poceni krma za živino v krajih, kjer je iste dovolj ter se pošlje v pasivne kraje.

Da se dovoli prosti prevoz nakupljenih krmil po železnici ali vsaj po znižanih cenah.

Da se nabavi dovoljno količino živinske soli.

Vlada naj dovoli carine prost uvoz krmil iz sosednih krajev.

Končno naj ministrski svet dovoli znaten kredit, da se ta pomožna akcija nemudoma uvede in otme živinoreja v naših krajih.

Naši poslanci so torej storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, da se prepreči katastrofa, ki grozi naši živinoreji, toda žalibog se mora priti, da poslanci samo stojneži niso ganili z mezinem, da bi priskočili na pomoč našemu ljudstvu. Slovensko ljudstvo, zapomni si to dobro ter ob priliki prihodnjih volitev obračunaj temeljito s tvojimi največjimi škodljivci — samostojnežili!

Iz poglavja o narodnem gospodarstvu.

Vinogradništvo.

Splošno stanje vinogradov v naši državi je zelo povoljno. Malenkostno deževje v zadnjih dneh je vplivalo zelo ugodno na razvoj grozdja. V vinskih skladiščih in kletih je še več kot polovica lanskega vinskega pridelka. Treba pa omeniti, da zelo nazadujejo vinske cene po južnih krajih naše države. Francozi so pokupili iz južnih krajev dokaj rdečega vina, a ga ne morejo odpraviti v Francijo radi pomanjkanja vagonov. Železniški promet od Siska naprej je za tovore malodane ustavljen. Naše vinogradnike bo tudi zanimalo, ako jim sporočimo, da je sklicala Zagrebška trgovsko obrtna komora 2. t. m. v Zagrebu posebno posvetovanje vinskih trgovcev. V Zagrebu zbrane vinske trgovce je vprašalo ministrstvo trgovine, naj mu naznani, koliko vina bi se lahko izvozilo iz naše države v Češkoslovaško in Čehi bi nam potem dali kot protiuslugo za naše vino — pivo. Nekateri

vinski trgovci so svetovali, naj komora sploh ne odgovori trgovinskemu ministrstvu na stavljen vprašanje, ampak mora vlada predvsem najprej urediti neznosno slabe razmere na železnicah, znižati tovarnino na polovico in dokler se temu ne ugodí, sploh ni govoriti o kakem vinskem izvozu večjega obsega. Tako dolgo, dokler rabi en vagon vina iz Vršca v Zagreb 40 dni in dokler se mora plačati za tovarnino tega vinskega vagona (80 hektov) 40.000 K, je še misel na izvoz naravnost smešna. Ne smemo pa pozabiti, da stane prevoz enega vinskega vagona iz Vršca v Brno na Moravsko 70.000 K. Iz ravnokar navedenih vzgledov pač lahko uvidimo, da je pri tako visoki železniški tovarnini izvoz naših vin v Češkoslovaško naravnost izključen.

Tedenski pregled žitnega trga.

Visoka češkoslovaška valuta, živahno povpraševanje po naši pšenici ter moki od strani Avstrije, malenkostne žitne zaloge pri naših velikih domačih mlinih, zastonj tovarnega prometa od 13. julija naprej, zakasnitev žetve za cele tri tedne — vsi ti ravnokar omenjeni vzroki so zadnje dni znatno vplivali na povišanje cen vsem žitnim vrstam. Še pred enim dobrim tednom je bila pri nas pšenica po 1.450—1.500 K, a danes je že po 1.550—1.600 K. Češka je kupovala pri nas pred kratkim pšenico po CK 2.25—2.30, a danes, ker je povišana izvozna carina na 8.000 K pri vagonu, se naša pšenica sploh ne more več izvažati v Češkoslovaško. Madžarska pšenica stane danes 7.200—7.300 madž. kron, kar znaša v naši valuti 1.250—1.260 K. Češka plača za madžarsko pšenico CK 230 in pride franco Bratistava na 2.000 in ako odbijemo od svote carino in prevoz, je madžarska pšenica za Čeha veliko cenejša kot pa naša. Edino nemška Avstrija bi kupovala našo pšenico in jo plačevala dražje kot Čehi, a ni v stanu, da plača naročila radi njene nič vredne valute. Koruza je v ceni poskočila na 1.350 K, ker so izgledi na novo koruzno žetev radi pomanjkanja dežja v Vojvodini zelo slabi. Vsekakor pa še lahko popraví povoljno mokro vreme slabo koruzno stanje v naši državi. Izvoz naše koruze je nemogoč, ker se trži romunska koruza po CK 1.75 franco Dunaj, kar odgovarja 1.420—1.430 našim kromam. Izvoz ovsa sploh ni dovoljen in doma se gibljejo cene ovsa med 1.150—1.250 K po kakovosti. Moke se veliko porabi doma, a tudi za inozemstvo, radi tega pa tudi rastejo cene moki. V Vojvodini že zahtevajo po 1.500 K za nularico. Madžarska zahteva 150—160 K franco Dunaj, kar odgovarja 2.700—2.800 za nularico — toraj roma v Nemško Avstrijo po večini madžarska moka.

Trgovina s slivami.

Izgled na letošnjo slivno letino je zelo ugoden. V Posavini povsod pripravljajo sušilnice za nove slive, ker se sušenje sliv bolje izplača kot pa žganje slivovke. Že sedaj ponujajo tujci 35 K za 1 kg suhih sliv. Angleži in Švicarji so že razposlali po Bački svoje ljudi, ki zaključujejo trgovske pogodbe za izvoz naših suhih sliv v ogromnih množinah. Pekmeza se bo letos iz naših sliv veliko manje napravilo kot druga leta, ker tirja proizvod pekmeza velike denarne investicije in bi se proizvod pri vednem padanju naše valute niti ne izplačal. Po krajih krog Broda, Požege, Nove Gradiške in v brdovitih delih Bosne pa že delajo predpriprave za žganje sliv, ker v ravnokar omenjenih slivorodnih krajih ne poznajo sušilnic.

XIII. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov.

Zatec, CSR, dne 1. avg. 1922. Celih osem dni smo imeli mrzlo vreme in rastlina ni le zaostajala, nego zelo obstala v razvoju; zadnji teden smo pa imeli lepo, toplo vreme, katero ji je veliko koristilo pa tem bolj, ker je vmes tudi deževalo. Škoda, povzročena po nevihti dne 16. in 17. m. m. se polagoma popravlja. Samo ob sebi je pa razumljivo, da se sledovi nevihte ne dajo popolnoma izbrisati. V mnogih, normalno se razvijajočih nasadih še vidijo na pol izgotovljene kobule. Pri ugodnem vremenu bomo dobili egalno in popolnoma razvito, lepo zeleno blago najboljšee kakovosti množini letošnjega pridelka govoriti bi bilo prezgodaj, ko imamo do obiranja še skoro tri tedne. Na hmeljskem trgu postaja vedno bolj mirno in cene gredo polagoma nazaj. Povprečno se plačuje za 50 kg 1500—1700 č. K.

Spalt, Bavarsko, dne 25. jul. 1922. Po hudi vročini dne 16., 17. in 18. t. m. je silno deževalo in dva dni je razsajala silna nevihta in burja, katere je povzročila po sadonosnih in hmeljskih obilo škode. Ker ima zemlja zadosti vlage, se bo prehod iz cveta v kobule hitro izvrševal. Pri ugodnem vremenu upamo na ugodno letino.

Tettang, Vürttenbersko, 26. 7. 1922. Neugodno, mokrotno mrzlo vreme zadnjih 14 dni s skoro neprenehanim deževjem in skrajno nizko dnevno in nočno temperaturo (navadno le 5 stop. C) je kaj neugodno vplivalo na hmeljsko rastlino, katere je po zunanji obliki še precej bujne rasti, vendar pride natančen opazovalec do prepričanja, da imajo zgodnji hmelji neko «koničasto» obliko in da se pri poznem hmelju kobulski nasadi začeli sušiti in da odpadajo. Hmeljarji bodo torej letos glede množine doživeli neko neprijetno presenečenje. Zgodnega in poznega hmelja bo morda toliko kot lansko leto. Z obiranjem se bo pričelo prve dni meseca avgusta.

KATOLISKI SHOD V SLOVENSKI BISTRICI

se vrši

v nedeljo, dne 27. avgusta 1922, na prostem pri župnijski cerkvi ob pol 9. uri dopoldne.

SPORED:

1. Ob pol 9. uri se zberejo udeleženci pri klosterski cerkvi, odkoder bo procesija z Najsvetejšim na zborovališče k župnijski cerkvi.
2. Takoj po procesiji pridiga: P. n. g. Pavel Živortnik iz Maribora. — Po pridigi sv. maša.
3. Po sv. maši zborovanje o sledečih predmetih:
 - a) Položaj katoliške Cerkve: dr. Josip Hohnjec, narodni poslanec;
 - b) Katoliški tisk: Franjo Žebot, narodni poslanec;
 - c) Vera v praktičnem življenju: dr. Josip Leskovar;
 - d) Katoliška vzgoja v šoli: urednik Fr. Smodej iz Ljubljane.
4. Po zborovanju litanije presv. Srca Jezusovega, posvetitev božjemu Srcu, zahvalna pesem in sv. blagoslov.

KATOLICANI!

Na branik za naše verske svetinje!

PRIPRAVLJALNI ODBOR.

Katoliški shod v Ptujju.

Blagodejen dež, ki je v soboto ponoči orosil izsušeno zemljo, je znatno ohladil ozračje v nedeljo zjutraj in kopičenje grozečih oblakov ni obetalo lepega dneva. Kljub temu so se že v zgodnjih jutranjih urah začele zbirati množice ljudstva na minoritskem trgu v Ptujju okrog spomenika Matere Božje, ki je bil dostojno okrašen z venci in mlaji. Pod spomenikom je bil postavljen ličen oltar. Toda kmalu po 8. uri je začelo rositi in pripravljalni odbor je sklenil, da se vrši slovesna služba božja v župni cerkvi. Sv. maša je v nabitni polni cerkvi služil ob asistenci domačih č. gg. duhovnikov mil. g. prošt ptujski. Cerkveni govornik je v jasnih izjavah jasno osvetlil boj med vero in nevero ter njihov vpliv na življenje. Po končani božji službi se je nebo zvedrilo in shod se je mogel neoteno vršiti na minoritskem trgu.

Shod je otvoril v imenu pripravljalnega odbora g. prof. Kolarič ter po kratkem nagovoru pozdravil zbrano osemstisočglavo množico in govornike ter predlagal za predsedstvo gg. Mihael Brenčiča, župana Turka iz Sv. Trojice v Halozah in g. prof. Mlakarja.

G. Brenčič se zahvali na zaupanju in podeli besede g. poslancu Sušniku.

G. poslanec prof. Sušnik uvodoma omenja kulturni boj, čegar obstoj je potrdil tudi Pribičević. V tem znamenju stoji pri nas tudi šolsko vprašanje, katero rešiti, v versko in narodnostno mešani državi kot je naša, ni lahka stvar. Vlada pa se niti ne zmeni za pravično rešitev tega vprašanja, ampak enostransko uvaža in naše šole svobodomiseltvo in protiverski sokolski duh. Napram temu mi ne moremo ostiti ravnodušni, ker gre za bodočnost naših otrok, gre za izveličanje njihovih duš, gre za narod. Mi hočemo šole, v kateri bodo imeli stariši prvo besedo in po njih Cerkev kot njihova zastopnica. (Odobranje.) Država pa hoče uvesti monopol na izobrazbo in vzgojo. Zato se pripravljajo zakon, po katerem bodo morale biti vse šole državne. V teh šolah se v višjih razredih odpravljajo verouk, in ljudski šoli pa naj bi poučevali vero v Boga posvetni učitelji. Kakšni so ti učitelji, okušamo na žalost vsak dan. Svobodomiseltvo in liberalizem je omračil zaradi ljubelega kruha mnogo poštene učitelje. Da, treba je pravega poguma, biti danes član Slomskeve zveze. Toda še ta peščica krščanskih učiteljev je preganjana in zapostavljena. Klobuk z glave pred temi učitelji! Živelo naše krščansko učitelstvo! Če je torej večina učitelstva protiverska in sokolska, kako naj torej vzgaja šolsko mladino v verskem duhu in jo uči verovati v Boga, če pa učitelj sam ne veruje? Država pa gre še dalje in ne priznava niti spričeval zasebnih šol. Kdor ni hodil v državne protiverske šole, ta nima pravice do javnih služb. Celo največji nasprotniki vere odobravajo versko vzgojo kot nekaj nenadomestnega. Ni vzgoje brez vere in brez Boga. (Tako je!) Kristus sam je dal Cerkvi nalogo in dolžnost vzgajati z besedami apostolom: Pojdite in učite vse narode; kajti, kdor vas posluša, mene posluša. Država pa hoče proti temu evangeliju postaviti svoj evangelij, čegar plod je kapitalizem, militarizem, absolutizem, pauperizem in drugi protiljudski izrodki. Zato odklanjamo sokolstvo in svobodomiseltvo. (Tako je! Proč z njimi!) Hočemo pa vzgojo srca in spodbudo za stremljenje k božji podobnosti, k Bogu. Za tako vzgojo pa imajo vse poklicne sposobnosti stariši. Njim pripada oblast nad šolo, učitelji pa so namestniki staršev. (Tako je!) Pošten učitelj, če ne more zadostiti zahtevam staršev, rajše zapusti šolo. Mi ne kratimo državi pravice sodločevanja, toda monopola ji ne priznamo. Monopol pomenja suženjstvo, suženjstvo pa je izdajstvo. Mi pa nočemo biti «ropske duše» nikomur in torej niti izdajci. Svoboda hočemo za vse veroizpovedi. Ker smo Slovenci in ker smo katolici, zahtevamo slovensko katoliško šolo. Ne smemo pozabiti, da je država zaradi ljudstva in ne ljudstvo zaradi države. (Živijo! Živahno odobranje.)

G. poslanec Gostinčar, burno pozdravljen, je govoril o krščanskih organizacijah. Pojasnil je veliko socialno delo katoliške Cerkve in uveljavljanje katoliških načel v socializmu. Omenil je društva za zanemarljeno mladino, redovniške kongregacije za potrebo bolnikov, družbe za podpiranje revežev ter gospodarske organizacije na katoliški podlagi. Vse te organizacije temelje na ljubezni do bližnjega, do Boga in zaradi Boga.

Samo na katoliških načelih je torej mogoče pravično rešiti socialno vprašanje. Vsak stan se po svoji sorodni stroki organiziraj v skupino. V teh skupinah treba gojiti čut krščanske ljubezni in vpoštovanja, da vsak posameznik in vsak stan odvisen od družbe. La tako bo mogoče enakopravno razdeliti pravice in dolžnosti, ker pred Bogom smo vsi enaki. Kjer ni Boga, ne more biti zadovoljstva in enakosti. Zadovoljstvo pa dosežemo le s podpiranjem eden drugega. Krivi smo sami, če se nam slabo godi, ker vsak gleda in išče le sebe in svoj trebuh, njegov bližnji pa naj pogine in propade. To je pa zato, ker manjka ljubezni do bližnjega. — Brez katoliških organizacij se ne bo rešilo socialno vprašanje. Končno govornik poziva vse navzoče na krepitev organizacije vse hstanov na katoliški podlagi.

G. dr. Jerovšek v temperamentnem, mestoma zdravo šalo zabeljenim govorom pobija drzno trditel protialkoholiških listov, čes, da so za čistost in v korist vere in Cerkve. Njihova pisava, odnosno molk, ko v odločilnih trenutkih ne povzdignejo svojega glasu v odbrambo vere in Cerkve, pa dokazuje da se njihovo protialkoholizem malo ali celo nič ne razlikuje od najhujših franazonskih časopisov. Da, še več! Ti prikriti sovražniki vere, posebno v domačem tisku, s kapljo za kapljo zastrupljajo srca našega ljudstva. Kako škodljivi

yo je slabo časopisje, dokazujejo tudi poslanice svetih Očetov in sklep belgijskih škofov, da se vsakega, ki čita brezversko časopisje, izobči iz Cerkve. Ta strašna kazen je popolnoma upravičena, če se pomisli, kako škoduje slab tisk človeštvu sploh in posamezniku še posebej. Zidje so z denarjem in tiskom preplavili svet in zastropili katoličanstvo s svojim vplivom, ki nosi žalostno zaslug, da so mnogi katoličani postali mlačni, ali celo odpadli ali bili izobčeni iz Cerkve. Proti temu tisku se moramo boriti s katoliškim časopisjem. (Živijo!) List pa, ki se ne poteguje za krščanska načela, ni krščanski list! (Tako je!) Ven iz naših družin s protiverskim časopisjem! Ljudje božji! Pojdite od hiše do hiše, zlasti mladina, in pridno priporočaj katoliški tisk, protiversko časopisje pa pomagajte izpodrivati. Delovati za razširjenje in podporo dobrega časopisja je apostolsko delo in kot tako zaslužno za nebesa. Ako bode podpirali katoliško časopisje, tedaj ni daleč čas naše popolne zmage. (Burno odobravanje.)

G. poslanec Zebot je viharno pozdravljen govoril o katoliških načelih v javnem življenju. Z njemu la stno živahnostjo je očrtal sedanjo protikatoliško vladno, ki se naravnost norčuje iz svetih stvari. S stvarnimi dokazi je govornik pojasnil potrebo odločno katoliških poslancev in politikov. Nekatoliški in brezverski politiki nimajo ne srca, ne vere in zato tudi ne česti. Davki nimajo nobenega božjega blagoslova v rokah teh brezvercev. Bolnike iz bolnice mečejo na cesto, dočim se sipljejo milijoni za sokolstvo, za fašiste, da potem ubijajo in pretepajo ljudi drugačnega mišljenja. Samo enakopravnost in avtonomija bo rešilo državo iz teške krize. Zato moramo katoličani uveljaviti naša pravična načela in zahteve v politiki, da dosežemo enakopravnost, svobodo in avtonomijo. (Živela avtonomija!) Usoda združene Slovenije in vere naših očetov je v vaših rokah, o volilci, je v volilnih kroglicah, v krščanskem časopisju in organizacijah. Katoliška misel povsod zmaguje! (Živijo. Odobravanje.)

Končno se oglasi k besedi še g. Meško, posestnik iz Polenšaka. V imenu zborovalcev se je zahvalil govornikom in v primerih pokazal, da je sreča in blagostanje le v tisti hiši, kjer družinski oče zbira svojo družino zjutraj, opoldne in zvečer pred razpelom, domačim oltarjem v svoji hiši! Pomnite možje besede govornikov in odločno zastavite besedo in pest za pravice slovenskega ljudstva in svete katoliške vere! Svoji rodni grudi in rimskemu poglavarju, Kristusovemu namestniku, sveti katoliški Cerkvi se ne bomo izneverili! Naj živi verno slovensko ljudstvo! Naj živi njegova narodna duhovščina! Naj živi avtonomija združene Slovenije! (Gromoviti živio-klici.)

G. prof. Kolarič je prečital več zadevnih resolucij, katerih vsebina se krije z že objavljenimi resolucijami, ki so bile sprejete na drugih katoliških shodih. Predsednik g. Brenčič se je z bodrilnimi besedami zahvalil za obilno udeležbo in zaključil shod, ki se je potem mirno razšel.

Za naše cestarje.

(Iz govora g. poslanca Zebota v narodni skupščini.)
Dober gospodar, ki hoče svoje posestvo ohraniti, da mu bo donosalo dobiček, mora pred vsem skrbeti za dobre ceste. Občina, ki hoče, da bodo občani zadovoljni da bodo lahko izvažali blago, ki ga proizvajajo, rabi do bre ceste. Mi opazamo, da naš proračun za naše prečanske kraje ne predvideva možnosti, da bi mi mogli ohraniti one ceste in druga prometna sredstva, katera smo vsaj od sedaj imeli; nikakor pa ne vidimo v našem proračunu možnosti, da bi si zgradili nova prometna sredstva, da bi dobili nove cestne zveze, katerih potrebo vidimo na vsakem oglu.

Mi vidimo, da znaša proračun ministrstva za javna dela 268.762.320 dinarjev. Na Slovenijo odpade od te svote samo 10.416.905 dinarjev. Reš gre srbijanskim okrajem nekoliko več, ker so neprečanski kraji mnogo trpeli radi svetovne vojne. Toda, da se naši kraji glede javnih del tako zapostavljajo, tega pa nismo pričakovali in tudi ne zaslužili.

Predvsem pa se moramo ozreti v naše cestarje, ktere so tako neusmiljeno reducirali, da je to brez primere! Mi smo videli, da se redukcija cestarjev v prečanskih krajih, posebno v Sloveniji, ni izvršila toliko radi dejanske potrebe ali potrebe proračuna ali dvanajstin, kakor radi potrebe strankarstva. Strankarstvo je igralo pri zmanjšanju števila cestarjev tako veliko vlogo, lahko bi navedli slučaje, da so bili n. pr. v delokrogu mariborske gradbene sekcije odstavljeni cestarji, ki se niso klanjali gospodu direktorju, gospodu inženirju, ki je hud demokrat.

Isto se je godilo v delokrogu gradbene sekcije ljubljanske. Kdor ni bil demokrat, kdor ni prisegal na demokratsko zastavo, hajdi kamor hočeš!

Sedaj pa hočemo čisto na kratko še pokazati, kako so plačevali te uboge ljudi, ki so jih vrgli na cesto. Pred redukcijo je imel cestar, ki je oskrboval 5 ali 6 km ceste, 55 K mesečne plače. Poleg tega je imel 50 K dnevne dloklade, za družino pa 12 K, naj je štela toliko ali toliko članov. Računajmo, kako je mogel s to borno plačo izhajati človek, ki je opravljal od jutra do večera službo ne za-se, ampak za dobrobit države in ljudi, ki bivajo v državi!

In še nekaj drugega! Sedaj, ko so vrgli te ljudi na cesto, kaj so jim dali? Ni se jim dala možnost, da bi lahko živeli, kakor se spodobi, ampak dali so jim samo 80 K dnevno in to za družino 12 članov. To je sramota, da država, ki se šteje za moderno, daje 12članski družini na dan samo 80 K.

Ministrstvo za javna dela kakor tudi gradbene direkcije niso imele nobene pravne in proračunske podlage, da bi bile vrgle naše cestarje na cesto, preden je

bil proračun sprejet. Kajti po starem proračunu — po dvanajstinah — so imele toliko in toliko cestarjev plače vati. Kar izide nekega lepega dne, preden je bil novi proračun v razpravi, naredba pri ministrstvu za javna dela: hajdi, vrzimo one uboge pare na cesto, naj živijo s svojimi rodbinami kakor hočejo! Ministrstvo za javna dela je tu gazilo zakon in je postopalo protizakonito.

Proračun ministrstva za javna dela za prečanske kraje, predvsem pa za Slovenijo, je tako malenkosten, da je nemogoče vzdrževati ceste s temi malimi krediti na dosedanj višini, bodisi da so državne ali okrajne, ktere bi morala država po svoji obljubi sprejeti med državne ceste. Dosedaj smo vzdrževali potom svojih okrajnih zastopov in potom deželnih doklad, ki smo jih dobivali, vsaj stare ceste. Kakor hitro so vrgli toliko cestarjev na cesto, da morajo ostali oskrbovati 18 km na dan, so spravili naše cestarje v tak položaj, da ne morejo zadostiti svoji dolžnosti in bodo čisto propadle tudi naše stare ceste.

Se enkrat cestarju. Finančni odbor narodne skupščine je de 5. maja 1922 na predlog poslancev Jugoslov. kluba zavrgel vsak odpust cestarjev v Sloveniji. Narodna skupščina je dne 28. julija izglasala državni proračun za leto 1922-23. Po tem proračunu ostanejo vsi cestarji, tudi odpuščeni, v službi. Ne enega cestarja se ne sme odpuščati. Oni, ki so bili s 1. majem odpuščeni in se jim je plačalo od tega časa samo dnevnice, morajo dobiti sedaj razliko povrnjeno. Poroča se mi, da nekateri cestni mojstri, n. pr. slovenjebistriški g. Rovšek, na stopajo silno čudno napram začasnemu odpuščenim cestarjem. Prizadete prosim, da mi takoj poročajo o vsakem posameznem slučaju sekatur in mi tudi javijo, ali so že dobili zopetne nastavitelne dekrete. — Posl. Franjo Zebot.

Uporaba mlinov in žag ob Muri dovoljena.

Naši poslanci so se dolgo časa borili za to, da smejo naši ljudje iz Slovenskih goric voziti svoje žito v mlino ob Muri (Nemška Avstrija) in hlode na tamošnje žage. Poslanca Roškar in Zebot sta meseca marca izročila generalni direkciji carine in trgovinskemu ministrstvu obširno spomenico v imenu obmejnih občin. Obrazložila sta vladi, da v ozemlju med Muro in Dravo ni na našem ozemlju ne dovolj mlinov in ne žag. Obstoječim malim mlinom in žagam pa primanjkuje vodne sile. Generalna direkcija carine in trgovsko ministrstvo je bilo uvodoma takoj naklonjeno naši zahtevi. Na licu mesta si je meseca aprila komisija ogledala obmejne razmere in uvidela potrebo, da se dovoli ljudstvu uporaba mlinov in žag ob Muri. Vse je bilo urejeno tako, da se že s 15. majem izda dovoljenje. A kaj se je zgodilo?

Glasilu liberalne Kukovčeve stranke mariborski «Tab bor» je priobčil obširen dopis, naperjen proti naši upravičeni zahtevi. Dopisnik je bil komandant Wranglovcev, znani kapetan iz St. Ilja. Značilo je, da je za ta dopis v «Taboru» znal že prej nego je bil tiskan, tajnik Samostojne kmetijske stranke. V dopisu se je ostudno dožilo obmejne župane in kmetske može, ki so prišli komisiji prositi za dovoljenje uporabe mlinov, da so hoteli Wranglovce pobiti in pregnati. Uspeh tega izmišljenega in lažnjivega dopisa je bil, da je vojno ministrstvo uvedlo veliko «preiskavo» o protidravnih namerah klerikalcev ob severni meji.

A to še ni bilo vse. Neka oseba — ktere ime pa se danes zamočimo — je očrnila pri vladi naše obmejno ljudstvo, da so po večini «švercari» (tihotapci) in da je v ozemlju med Muro in Dravo itak dovolj mlinov in žag. Kaj se je zgodilo? Beograd ni maral dati dovoljenja za uporabo mlinov in žag onstran meje. To ovaduštvo je izvršila znana oseba samo iz gole hudobije, da ne bi naša poslanca dosegla uspeha za naše trpeče ljudi. Tako daleč gre strankarska strast vodilnih oseb iz tabora SKS!

A poslanci Slovenske ljudske stranke niso izgubili korajže. Niso mirovali. V zakon o dvanajstinah za mesec julij se jim je posrečilo spraviti v razpravi o pogodbi z Nemško Avstrijo izvršilne točke glede obmejnega prometa. Sprejet je bil takozvani «Dopunski sporazum u pogledu regulisanja pograničnog prometa.» (Dopolnilo sporazuma z ozirom na uravnavo obmejnega prometa.)

Najvažnejša določila tega sporazuma so:

1. Deset kilometrov tostran in deset kilometrov onstran državne meje je promet za tamošnje prebivalstvo prost. Prevažati se sme vse ono blago, katero je potrebno za gospodarstvo in za živč. N. pr. seno, slama, listje, sadje, mleko, drva, oglje, kamen, gramoz, pesek, ilovica, gnoj, kruh in moka (do 5 kg za osebo), meso in sir (do 2 kg), zdravila, poljedelsko orodje in orodje za vsakdnevne potrebe, žito, semena in hlode, ki jih prebivalci prenašajo (vozijo) iz ene cone v drugo v svrhu, da jih tam zmeljejo in nazaj. Za prenos ali prevoz se smejo uporabljati vozovi, vrece in živina ter vsa potrebna pripraga. Vse to je popolnoma prosto izvozne in uvozne carine.

2. Prebivalci obojestranskih obmejnih con potrebujejo za prehod meje samo navadno legitimacijo, s katero se lahko svobodno gibljejo v obmejni coni (10 km) druge države. Legitimacija mora biti opremljena s fotografijo, ki jo bo izdala politična oblast, odnosno obmejni komisariat, vidirati pa jo mora pristojna oblast druge države. Legitimacije veljajo šest mesecev in se lahko podaljšajo. Otroci izpod 12 let, ki so v spremstvu odraslih in so vpisani v legitimaciji teh, so prosti. — Zdravniki, živinozdravniki in babice, kakor tudi obrtniki, nastavljeni v obmejni coni, imajo prost prehod

preko meje, ako izvršujejo svoj poklic v obmejni coni druge države.

3. Ta zakonska naredba je stopila v veljavo dne 5. avgusta 1922.

To so v glavnem določila obmejnega prometa. V Tajništvu SLS v Mariboru je na razpolago izvorno besedilo naredb.

Naš beograjski centralistični uradni šimelj se do danes ni pripeljal te naredb v Slovenijo. Okrajna glavarstva še niso dobila navodil. Radi tega je poslanec Zebot brzojavno zahteval pri ministrstvu, da se začne omejni promet takoj izvrševati.

Ako bodo obmejne oblasti ali Wranglovci našim ljudem delali pri obmejnem prometu neprilike, svetujemo, da se vsak prizadeti takoj obrne do svojega poslanca ali pa na Tajništvo SLS v Mariboru.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Pretečeni petek je bila zadnja skupščinska seja, ki pa ni bila sklepna, ker se tudi mnogim vladnim poslancem ni več poljubilo priti v skupščino. Prihodnja seja je določena za mesec september in tako je po lenobi vladne večine odložen tudi težko pričakovani uradniški zakon, kar vzbuja veliko ogorčenje v uradniških krogih.

Vprašanje podtajnikov v raznih ministrstvih se sicer rešuje, rešeno pa ne bo nikdar. Radikalci so sicer dopustili, da pride za tajnika v finančno ministrstvo demokrat Popovič, zahtevajo pa svojega tajnika v notranjem ministrstvu, demokrati pa zato rinejo svojega človeka v prometno ministrstvo, ki ima radikala za ministra, in tako bode šlo od ministrskega stolčka do stolčka, ker vladinovi drug drugemu ne zaupajo.

Kraljevič Jurij je nenadoma prišel v Beograd ter se nastanil pri nekem svojem prijatelju. Ko je potoval skozi Zagreb, je bil tam tudi njegov brat kralj Aleksander, pa se nista videla. Princ Jurjeva zadeva in njegova pisma, katera je vlada prej toliko zatajevala, se obravnavajo sedaj v interpelaciji poslanca Andjelica na predsednika vlade in na vojnega ministra in vsi listi so o tem polni. Princ Jurij odlega vojaško čast rezervnega majorja, od vlade pa zahteva, naj že vendar enkrat reši njegove premoženjske in druge zadeve. Kraljevič odločno povdarja, da noče živeti na narodov račun, ki je itak že dovolj obložen, ter naj se ga izplača iz kraljevske civilne liste, ki je zato dovolj visoka.

V zunanem ministrstvu se je vršila seja komisije za konkordat. Za predsednika je izvoljen Gjurčić, za podpredsednika dr. Angjelinovič, za tajnika pa Anič. Komisija bo proučila vse material, ki je na razpolago, nato pa bo stopila v direktna pogajanja z Vatikanom. Sklenilo se je, da se zahteva, da se uvede v celi Jugoslaviji slovanska liturgija. Kakor znano, je bila v konkordatu s Srbijo iz leta 1914 slovanska liturgija dovoljena za srbsko ozemlje.

Ministrski predsednik Pašić odpušča v Marijine Lazne na Češkem, kjer se sestane z dr. Benešem. Med njima se bodo vršili dogovori o podaljšanju češkoslovaške-jugoslovanske pogodbe, ki poteče dne 20. t. m. Posebno značila za današnji režim in za razmere v vladnih strankah je tale izjava nekega poslanca iz Črne gore, ki je v najboljših nadah in namenih stopil v demokratski klub: «Mi poslanci iz Srbije in Črnogore smo zelo nezadovoljni z dosedanjim početjem vladnih strank. Mi smo se večinoma pridružili demokratom, ker smo pričakovali od njih nekaj dobrega, toda varali smo se. Oni so ravno taki vlastoljubci in srebroljubci kot radikali. Spoznali smo sposobnosti enih in drugih, rezultate pa vidimo danes v Južni Srbiji in v Črni gori. Mi se bomo dvignili proti temu zlu in se bomo pridružili poštem elementom, ki stoje danes v opoziciji.»

ITALIJA.

Nova italijanska vlada je sicer obljubila «močno roko» za red in mir v državi, ob času delavskega štrajka je bila pa zelo popustljiva napram fašistom, ki se danes spreminjajo cela mesta in pokrajine z nasiljem proti delavstvu v prava bojna polja.

AVSTRIJA.

Razni listi pišejo, da je avstrijska vlada dne 5. t. m. poslala londonski konferenci noto, v kateri slika obupen položaj, v katerem se nahaja Avstrija in povdarja nujnost kreditne pomoči. V slučaju, če londonska konferenca ne bi hotela pomagati Avstriji v njeni stiski, bosta vlada in parlament izročila vse posle vevlastem. — Na Dunaju se te vesti sicer oporekajo v tej obliki, a vendar ne taji vlada, da se je obrnila na londonsko konferenco za nujno pomoč.

FRANCIJA.

je nepopustljiva napram Nemčiji ter je že začela izvajati svoj pritisk v iztirjatev vojnih odškodnin z nastopom vojaške sile in z grožnjo raznovrstnih zaplenitev. Angleži so proti takemu nastopu in Lloyd George je svaril francoskega ministrskega predsednika pred posledicami, ki vodijo tudi do preloma med Francijo in Anglijo.

RUSIJA.

Kar Evropa po francoskih željah ni hotela, to je spoznala Japonska in Kina za potrebno. Pripravlja se z Rusijo sporazumna seja, ki naj bi obravnavala: 1. odstranitev ruskih čet iz Mongolije, 2. razne ugodnosti Rusije na daljnem vzhodu in kontrola Rusije nad kitajskimi železnicami, 3. Dovolitev Rusiji, da trguje na Kitajskem. Poroča se, da je Japonska že pristala na te predloge in bo s svoje strani dala sledeče ugodnosti: 1.